

Internet – miejsce spotkania i dialogu – praktyczne wdrażanie e-learningu

Maciej Tanaś

MODELE KSZTAŁCENIA I DOSKONALENIA NA ODLEGŁOŚĆ

Warszawa, 14 października 2010 roku

Nauczyciel spełniał przez wieki funkcję strażnika skarbów plemienia, później narodu, wreszcie kręgu kulturowego.

Był jednak nie tylko dystrybutorem wiedzy. On jej nadawał znaczenia. Przez dobór, układ treści i hierarchię jej ważności tworzył obraz świata i ludzi w umysłach swych uczniów.

Nauka i oświata wyznaczają losy człowieka i społeczeństwa, wpływają na warunki życia, pozwalają zmieniać świat.

Szkoła uczy krytycyzmu, rozwija zdolności analizy i syntezy danych, wskazuje jak dokonywać ich selekcji oraz włącza nowe informacje w zakres nabytej wiedzy.

Pozbawiony owych zdolności człowiek przypomina spragnionego i znużonego wędrowca, poszukującego bezskutecznie ożywczej krynicy.

Tymczasem ...

**„technologie informacji i komunikowania
uprzywilejowują istotę poinformowaną,
a nie świadomą, informację, a nie refleksję,
wiedzę, a nie mądrość”¹.**

**Należy podkreślić, że to dzięki szkole, jej
nauczycielom i pedagogom niespójna masa informacji
zyskiwać może sens i ludzkie znaczenie.**

1. F. Mayor, J. Bindé (red.): Przyszłość świata. Fundacja Studiów i Badań Edukacyjnych. Warszawa 2001, s. 305.

Media cyfrowe są narzędziem władzy. Sposób jej sprawowania i wykorzystania zależy od kondycji rozumowej i etycznej człowieka.

- Jaka powinna być rola pedagoga?***
- Jak wykorzystać media tradycyjne i cyfrowe dla wprowadzenia człowieka w świat idei i wartości nadających sens i godność ludzkiemu życiu?***

Współczesna technologia zwiększyła możliwość dostępu do informacji, ułatwiła jej powielanie i transmisję. Tym samym jednak postawiła nowe zadania przed myślą pedagogiczną oraz praktyką oświatową i akademicką.

Edukacja jest fundamentalnym prawem człowieka, ale na progu XXI wieku nie jest ono przestrzegane w odniesieniu do wszystkich

Realizacja prawa każdego człowieka do edukacji nie jest możliwa, jeśli edukację wyobrażać się będzie tak jak w poprzednich wiekach: izba lekcyjna z nauczycielem i uczniami¹

1.Por. T. M. Hesburgh: *The Humane Imperative: A Challenge for the Year 2000*. Yale University Press 1974, a także *The Hesburgh Papers: Higher Values in Higher Education*. Andrews, McMeel, Inc. 1979.

Tezy

- 1. „Kształcenie powszechne może zostać zrealizowane jedynie wówczas, gdy wykorzystamy oryginalny system ‘uczenia się bez granic’. **Możliwość uczenia się musi być dostępna dla każdego, w każdym czasie, wszędzie, w każdym wieku i w każdych okolicznościach**”¹**
- 2. ITC nie są panaceum na bolączki oświaty, mogą one jednak pomóc w przezwyciężeniu barier konwencjonalnej oświaty i szkolnictwa wyższego oraz wnieść wkład w system LLL**
- 3. Poznanie modeli kształcenia na odległość, metod, zasad i środków kształcenia oraz stosowanych rozwiązań organizacyjnych jest warunkiem *sine qua non* rozwoju oświaty nie tylko w krajach trzeciego świata, ale również w UE**
- 4. Rozwój naukowo-techniczny i budowa społeczeństwa wiedzy nie są możliwe bez działań oświatowych. **Kształcenie w sali wykładowej jest coraz częściej wzbogacane przez edukację zdalną, traktowaną jako komplementarna, dopełniająca i specjalistyczna****
- 5. Pomimo oporu środowisk zachowawczych **edukacja zdalna na poziomie akademickim jest już społecznym faktem.****

Bariery rozwoju kształcenia zdalnego

1. Osobowe

- **Sceptyczne nastawienie do kształcenia zdalnego**, wynikające z nieznamomości TIK lub braku wprawy w obsłudze narzędzi internetowych.
- **Niechęć do zwiększonego nakładu pracy** związanej z przygotowaniem materiałów dydaktycznych oraz do publikacji elektronicznych nie zwiększających dorobku naukowego.
- **Dostrzeganie kulturowych, społecznych i osobowych zagrożeń** płynących z realizacji kształcenia zdalnego przez sieci, ograniczanie swobód nauczycieli, naruszanie praw autorskich i zastępowanie nauczycieli modułami informatycznymi, a nawet – obawa przed zagrożeniem nową formą dominacji, także bezpodstawne przekonanie o niższym poziomie kształcenia zdalnego oraz przyjmowanie postaw zachowawczych.

Bariery rozwoju kształcenia zdalnego

2. Oświatowe

- **Brak specjalistów** (projekty studiów podyplomowych borykają się z brakiem kandydatów z powodu nieuznawania takich studiów za kwalifikacyjne – brak standardu).
- **Nieefektywne wykorzystywanie pracowni komputerowych w szkołach** (niemal wyłącznie na lekcjach i ewentualnie na kółkach zainteresowań) oraz niedowład systemu permanentnej modernizacji sprzętu.

Bariery rozwoju kształcenia zdalnego

3. Ekonomiczne i legislacyjne

- **Niski poziom nakładów na oświatę** oraz pauperyzacja środowisk nauczycielskich i pedagogicznych w Polsce;
- **Zbyt wysokie koszty sprzętu, programów komputerowych i nade wszystko łączności z Internetem** (nie tyle krótkiej, jednorazowej, co trwającej czas dłuższy lub stałej, niezbędnej w przypadku e-learningu), zwłaszcza dla środowisk wiejskich oraz środowisk robotniczych, będących najczęściej klientami kursów zawodowych.
- **Nieuregulowane aspekty prawne, ekonomiczne i organizacyjne** (prawo autorskie, wynagrodzenia dla nauczycieli realizujących kształcenie zdalne, sposób rozliczania pensum dydaktycznego, kompetencje itd.).

Metody przezwyciężania barier

- 1. Inicjatywy legislacyjne**, zwłaszcza umożliwienie kształcenia w zakresie ICT (EiM itd.) na kierunkach pedagogicznych, a nie wyłącznie na Wydziałach Informatyki.
- 2. Ustanowienie standardów** dla kierunku nauczycielskiego lub lepiej pedagogicznego w zakresie kształcenia zdalnego.
- 3. Ustalenie norm** organizacyjnych i ekonomicznych dla e-learningu oraz budowanie świadomości społecznej sprzyjającej edukacji zdalnej.
- 4. Uruchomienie programów kształcenia** (kursy, warsztaty, konferencje i inne formy) dla czynnych zawodowo nauczycieli i pedagogów.
- 5. Opracowanie katalogu niezbędnych kompetencji i wprowadzenie certyfikatu** kształcenia zdalnego.

Etapy wdrażania kształcenia zdalnego w placówce oświatowej

- 1. Przekonanie kadry do zaangażowania się w budowę systemu nauczania zdalnego**
- 2. Wdrożenie systemu motywacyjnego dla działań innowacyjnych**
- 3. Wyznaczenie osób przygotowujących system kształcenia zdalnego w danej placówce**
- 4. Wybór i implementacja platformy kształcenia zdalnego**
- 5. Szkolenie nauczycieli zmierzające do podniesienia ich kompetencji merytorycznych i dydaktycznych w zakresie kształcenia przez Internet**
- 6. Przygotowanie materiałów dydaktycznych**
- 7. Organizacja i wdrożenie kształcenia zdalnego**
- 8. Ewaluacja i modernizacja kształcenia**

Etapy wdrażania kształcenia zdalnego w placówce oświatowej

Tekst jest kontrowersyjny !!!

1. Czy działania w zakresie kształcenia zdalnego powinna prowadzić szkoła, czy też kuratoria, a może zespoły nauczycieli przedmiotowych, albo też wyspecjalizowane zespoły powoływane przez Ministerstwo Edukacji?

2. Jakie są granice autonomii nauczyciela?

3. Jak finansować kształcenie zdalne?

6. Przygotowanie materiałów dydaktycznych

7. Organizacja i wdrożenie kształcenia zdalnego

8. Ewaluacja i modernizacja kształcenia

Cechy kształcenia komplementarnego

- **eliminuje wady tradycyjnego kształcenia,**
- **wzbogaca katalog metod,**
- **pozwała równocześnie rozwijać rozum, język i rękę (J.A.K.),**
- **umożliwia synchroniczny i asynchroniczny przekaz informacji przy pomocy wielu środków wyrazu i mediów,**
- **proces kształcenia może przebiegać zespołowo w wirtualnej klasie bądź w indywidualnym kontakcie osobowym z nauczycielem czy uczniem, albo też w trakcie samodzielnej pracy z komputerem**
- **pozwała respektować różnice indywidualne,**
- **angażuje sferę emocjonalno-wolicjonalną,**
- **ułatwia komunikację z gronem akademickim,**
- **umożliwia wzrost efektów kształcenia,**
- **jest środkiem wspomagającym funkcjonowanie szkoły w gospodarce rynkowej**

Rozwój komputerów sprawił, że w szeregu ośrodkach akademickich podjęto prace koncepcyjne i wdrożeniowe w zakresie e-edukacji

Próby skomputeryzowania całego procesu kształcenia zawiodły.

Koncepcje Computer Based Training i Computer Based Learning – zakładały możliwość realizacji szkoleń i uczenia się, których podstawą jest komputer. Rozwijano Computer Manager Learning – sądząc, że komputer może zarządzać całym procesem uczenia się.

Wreszcie pojawiły się koncepcje Computer Assisted Instruction i Computer Assisted Learning – oznaczające uczenie się wspomagane komputerowo

Rozwój Internetu i łączności szerokopasmowej zrodził kolejne pomysły kształcenia opartego na Internecie - Internet Based Training oraz kształcenia bazującego na sieci - Web Based Training

E-edukacja korzysta z oprogramowania o uzupełniających się wzajemnie funkcjach:

- Learning Management System** – wspomaganie zarządzania, administrowania, monitorowania i raportowania procesu uczenia się,
- Learning Content Management System** – publikowanie treści dydaktycznych w postaci kursów multimedialnych wraz z kontrolą, weryfikacją i raportowaniem przyswojonej wiedzy przez słuchacza,
- Life Communication System** – zarządzanie komunikacją synchroniczną,
- Virtual Classroom System** – tworzenie wirtualnej klasy i realizacja procesu kształcenia zdalnego w trybie synchronicznym

Ośrodki realizujące kształcenie zdalne wykorzystuje różne platformy służące prowadzeniu zajęć dydaktycznych

Najważniejsze funkcje platform:

- **są środowiskiem kształcenia zdalnego** dla nauczycieli (wykładowców), opiekunów i uczniów (studentów),
- **są źródłem wiedzy** (zawierają listy kursów i rejestry ich uczestników wraz z bazą materiałów dydaktycznych),
- **są narzędziem komunikacji synchronicznej i asynchronicznej**

Istnieją trzy typy platform kształcenia zdalnego:

- **tworzone dla potrzeb ośrodków naukowych,**
- **produkty komercyjne,**
- **platformy bezpłatne, dystrybuowane na zasadach Open Source, GPL (The GNU General Public Licence, GNU GPL albo po prostu GPL - General Public Licence), LPGL (The GNU Lesser General Public Licence) i GFDL (GNU Free Documentation Licence)**

Największe zainteresowanie w Polsce wzbudzają platformy bezpłatne, a zwłaszcza:

Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, Learning Activity Management System), stworzony przez M. Dougiamasa z Curtin University w Australii;

.LRN (Learn, Research, Network) opracowany na MIT;

ILIAS (Integriertes Lern-, Informations- und Arbeitskooperations System) - rozwijana przez Uniwersytet Koloński, Académie de Bordeaux i inne ośrodki

- http://docs.moodle.org/en/Main_Page.
- <http://www.lamsfoundation.org>.
- <http://www.dotlrn.org/>.
- <http://www.ilias.de/ios/index-e.html>.

Także przedsiębiorstwa wykorzystują platformy kształcenia zdalnego. Do najpopularniejszych (poza wymienionymi uprzednio) należą: **WBTE**express, **System Tegrity WebLearner**, **Akademia**, **ReadyGo Web Course Builder**, **Saba Publisher**

- <http://www.wbtexpress.com>.
- <http://www.learninglab.pl>.
- <http://www.brawo.waw.pl>.
- <http://www.readygo.com>.
- <http://www.saba.com/index.htm>

Kształcenie na odległość rozwijane jest przez szereg ośrodków akademickich w Polsce:

- Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie w 1996 r. utworzyła **Ośrodek Edukacji Niestacjonarnej (OEN)**., przemianowany Uchwałą Senatu z 29.11.2006 r. na **Centrum e-Learningu (CEL)**
- Uniwersytet Warszawski powołał uchwałą Senatu z 23.06.1999 roku międzywydziałową jednostkę pod nazwą **Centrum Otwartej Edukacji Multimedialnej (COME)**. 22.02.2007 r. założono *Polskie Towarzystwo Naukowe Edukacji Internetowej*
- Politechnika Warszawska utworzyła OKNO czyli **Ośrodek Kształcenia na Odległość**, który od 2000 r. prowadzi studia na odległość, ze szczególnym wykorzystaniem Internetu
- Szkoła Główna Handlowa rozpoczęła prace nad nauczaniem przez Sieć w listopadzie 2001 r. System został przygotowany i jest administrowany przez **Centrum Rozwoju Edukacji Niestacjonarnej SGH**. Platforma kształcenia zdalnego e-sgh umożliwia prowadzenie zajęć dydaktycznych, prezentację wykładów i materiałów pomocniczych
- Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi utworzyły **Polski Uniwersytet Wirtualny (PUW)**. Pierwsze studia uruchomiono w październiku 2002 r.

• **Uniwersytet Jagielloński** powołał w 2005 roku **Centrum Zdalnego Nauczania** dla promocji i koordynacji e-nauczania na Uniwersytecie. Zdalne nauczanie realizowane było na dwóch platformach: **BlackBoard** oraz **Moodle**

Także inne ośrodki akademickie oraz instytucje oświatowe realizują kształcenie zdalne:

- **Centrum Edukacji Niestacjonarnej Politechniki Gdańskiej,**
- **Portal Zdalnej Edukacji Politechniki Wrocławskiej (ePortal),**
- **Internetowa platforma edukacyjna SWPS,**
- **Kolegium Nauczycielskie w Bielsku-Białej,**
- **Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny METIS w Katowicach**

Etapy rozwoju e-kształcenia na UW (wg Marii Wilkin)

Sednem edukacji jest jej jakość. Ona wpływa na to czego studenci się uczą, jak dobrze się uczą i jakie korzyści uzyskują z edukacji

•EFA Global Monitoring Report 2005: Education for All. The Quality Imperative.

Wersja elektroniczna zob.: <http://www.unesco.webpark.pl/>

Jakość zależy nie tylko od kondycji ekonomicznej szkoły, wiąże się też z osobą wychowawcy, nauczyciela-mistrza, z jego kompetencjami merytorycznymi i dydaktycznymi, z relacjami społecznymi w klasie, aspiracjami poznawczymi uczniów, ich motywacją itd.

Rozwój ICT doprowadził nie tylko do konwergencji mediów cyfrowych w komputerach, ale też do zbudowania łączących je sieci.

Tym sposobem powstały równoległe do świata naturalnego – cyberprzestrzeń¹ i rzeczywistość wirtualna².

- 1. Cyberprzestrzeń** - przestrzeń tworzona przez komputery i łączące je sieci
- 2. VR = I³: Interaction + Immersion + Imagination** (Interakcja + zagłębienie + wyobraźnia). Por. G. Burdea and P. Coiffet, *Virtual Reality Technology*, Wiley, New York 2003. „*Virtual Reality is the use of computer technology to create the effect of an interactive three-dimensional world in which the objects have a sense of spatial presence*”

Po raz pierwszy w dziejach człowiek zyskał atrakcyjną, wielowymiarową przestrzeń medialną, w której może zapisywać swe myśli i marzenia, wiedzę i sztukę oraz porównywać kultury, idee i wartości.

Przenosi tam obecnie kopie swych dzieł i instytucji. Konstruuje przestrzeń ludzkiej twórczości, komunikacji i zabawy. Uczy się, komunikuje, tworzy oraz bawi.

Konstruując media cyfrowe człowiek zyskał nowe narzędzia komunikacji interpersonalnej i przekazu międzygeneracyjnego.

Cyberprzestrzeń jest miejscem, w którym formują się nowe grupy społeczne oraz przestrzenią komunikacji, służącej rozpowszechnianiu tekstów, obrazów i dźwięków oraz porozumiewaniu się.

W cyberprzestrzeni człowiek ujawnia swą naturę, nadużywając często swobody i wolności. Jest twórcą i konsumentem, mistrzem i adeptem, nadawcą i odbiorcą.

Może zapisać swe doświadczenia bądź korzystać z dorobku innych. Żeby to czynić musi jednak potrafić posługiwać się komputerem i siecią oraz posiadać niezbędne kompetencje oraz środki techniczne i ekonomiczne.

W innym przypadku powiększa rzeszę odrzuconych i zmarginalizowanych.

DZIĘKUJĘ 😊

Maciej Tanaś

Kom.: 606 716 137

E-mail: mctanas@gmail.com